

๑.ชื่อผลงาน/โครงการพัฒนา/นวัตกรรม: แนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด
“Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery”

๒.คำสำคัญ: แนวปฏิบัติ, pituitary tumor, Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery

๓.สรุปผลงานโดยย่อ: ด้วย รพ.ร.๖ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ เป็นสถาบันการแพทย์ชั้นนำของกองทัพ
ในระดับภูมิภาค โดยมีพันธกิจ ให้บริการทางการแพทย์ระดับตติยภูมิขั้นสูงที่มีคุณภาพ จัดการฝึกศึกษาและวิจัย
ทางการแพทย์มุ่งเน้นนวัตกรรมและเพิ่มคุณค่าแก่ผู้ใช้บริการและตอบสนองต่อภารกิจของกองทัพเป็นอย่างดี
มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรที่มีสมรรถนะสูง ในกลยุทธ์พัฒนาระบบจัดการ
กระบวนการให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโรงพยาบาล และทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จึง
ได้มีการจัดทำแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal
Transsphenoidal surgery ขึ้น โดยประเมินผลตามตัวชี้วัดได้ดังนี้

๓.๑ ผู้ป่วย pituitary tumor กลุ่มที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal
surgery ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic
Endonasal Transsphenoidal surgery ร้อยละ 100

๓.๒ ผู้ป่วย pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery
มี Length of stay 3 วัน

๓.๓ ร้อยละของผู้ป่วย เกิดภาวะเลือดกำเดาไหล (Epistaxis) ภายหลังการผ่าตัด Endoscopic
Endonasal Transsphenoidal surgery เป็น 0

๓.๔ ร้อยละของผู้ป่วย เกิดภาวะเบาจืด (Diabetes insipidus) ภายหลังการผ่าตัด Endoscopic
Endonasal Transsphenoidal surgery เป็น 0

๓.๕ ร้อยละของผู้ป่วยที่มีการมองเห็นลดลงภายหลังการผ่าตัด Endoscopic Endonasal
Transsphenoidal surgery เป็น 0

๓.๖ ร้อยละของการเกิดการผ่าตัดซ้ำภายใน 24 ชั่วโมง (Re-operative within 24 hr.) เป็น 0

๔.ชื่อและที่อยู่องค์กร: แผนกพยาบาลศัลยกรรม และหน่วยศัลยกรรมประสาท กองศัลยกรรม รพ.ร.๖

๕.สมาชิกทีม:

1. พ.อ.นพ.ธนกร	เทียนศรี
2. พ.อ.นพ.ณัฐพล	สถาวโรดม
3. ร.ท.หญิง พญ.ภัคจิรา	นาคเสน
4. พ.อ.หญิง สุนทรี	แย้มยิ้ม

5. พ.ท.หญิง อรชร   ภาศาศวัต
6. ร.อ.หญิง พิมพ์ชนก   แก้ววานิช
7. ร.ท.หญิง ณิชฐา   นพดลสกุลชัย

๖. ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ: เนื้องอกต่อมใต้สมองเป็นเนื้องอกระบบประสาทส่วนกลางที่พบบ่อยเป็นอันดับที่ 3 รองจากเนื้องอกเกลีย (glioma) และเนื้องอกเยื่อหุ้มสมอง (meningioma) ตามลำดับ ในปัจจุบันจำนวนผู้ป่วยเนื้องอกสมองพบได้ประมาณร้อยละ 1.67 ของโรคมะเร็งทั้งหมด สำหรับอุบัติการณ์ของเนื้องอกต่อมใต้สมองพบได้ร้อยละ 15 - 20 ของเนื้องอกระบบประสาทส่วนกลางและอุบัติการณ์ของเนื้องอกต่อมใต้สมองในคนไทยพบได้ร้อยละ 10-15 ซึ่งการรักษาหลักของโรคเนื้องอกต่อมใต้สมองในปัจจุบันคือการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery การวินิจฉัยและการรักษาผู้ป่วยที่เป็นเนื้องอกชนิดนี้เป็นสิ่งสำคัญ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยและการรักษาอย่างถูกต้องมีโอกาสที่จะหายขาดจากโรคได้

จากสถิติรพ.ร.ร.6 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2562 มีจำนวนผู้ป่วยโรคเนื้องอกต่อมใต้สมองเข้ารับการรักษเป็นจำนวนมาก โดยมีจำนวน 29 ราย, 25 ราย, 21 ราย และ 29 รายตามลำดับ ปัจจุบันยังไม่มีแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery ของ รพ.ร.ร.6 ดังนั้น แผนกพยาบาลศัลยกรรม และหน่วยศัลยกรรมประสาท กองศัลยกรรม รพ.ร.ร.6 จึงพัฒนาแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการดูแลและให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

๗. เป้าหมาย/วัตถุประสงค์: เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery ของ รพ.ร.ร.6

๘. กิจกรรมการพัฒนา: จัดตั้งทีมงานในการสร้างแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด “Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery” พบที่ปรึกษาโครงการและปรึกษาสหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องได้แก่ ทีมแพทย์ ENT และทีมแพทย์ Endocrine หลังจากนั้น สร้างแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery หลังจากนั้นนัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำแนวปฏิบัติไปทดลองใช้ และมีการปรับปรุงแก้ไขแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery ทั้งหมดจำนวน 4 ครั้ง หลังจากนั้น นำแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery ไปทดลองใช้กับผู้ป่วย โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการ

ผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery โดยสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำแนวทางปฏิบัติไปใช้อยู่ในกองศัลยกรรม โดยมีระยะเวลาการดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 ถึงพฤศจิกายน 2563 หลังจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วย และนำผลที่ได้มาประเมินผลและสรุปผล โครงการ

๙.ผลลัพธ์/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น:

เครื่องชี้วัดตัวสำคัญ	Goal	ต.ค.63 N=4 (n)%
1) ผู้ป่วย pituitary tumor กลุ่มที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery	100%	100% (4)
2) ผู้ป่วย pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery มี Length of stay (LOS) 3 วัน	LOS 3 วัน	X=4.75
3) ผู้ป่วยเกิดภาวะเลือดกำเดาไหล(Epistaxis) ภายหลังการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery	0%	0% (0)
4) ผู้ป่วยเกิดภาวะเบาจืด(Diabetes insipidus) ภายหลังการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery	0%	0% (0)
5) ผู้ป่วยมีการมองเห็นลดลงภายหลังการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery	0%	0% (0)
6) เกิดการผ่าตัดซ้ำภายใน 24 ชั่วโมง (Re-operative within 24 hr.)	0%	0% (0)

จากการเก็บข้อมูลผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2563 พบว่า มีผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery จำนวนทั้งสิ้น 4 ราย โดยแบ่งเป็นผู้ป่วยที่เข้าการรักษาในหอผู้ป่วยทารกฉุกเฉินและศัลยกรรมประสาท 12/2 จำนวน 2 ราย, หอผู้ป่วยศัลยกรรมพิเศษ 14/1 จำนวน 1 ราย และหอผู้ป่วยศัลยกรรมประสาทชาย 12/2 จำนวน 1 ราย ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยทั้ง 4 ราย ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเมื่อมีการนำแนวปฏิบัติมาใช้ พบว่า ผู้ป่วยแต่ละรายมี Length of stay (LOS) ที่แตกต่างกัน คือ 4, 6, 5 และ 4 วัน ตามลำดับ คิดเป็นค่าเฉลี่ยวันนอน 4.75 วันซึ่งไม่ได้ตามเป้าหมาย (LOS 3 วัน) โดยผู้ป่วยแต่ละรายมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุแตกต่างกันดังนี้

รายที่ 1: ผู้ป่วยมีภูมิแพ้จมูกที่ จ.นครศรีธรรมราช ไม่สะดวกกลับมา follow up จึงขออนอนโรงพยาบาลเพื่อสังเกตอาการต่อหลัง off nasal packing

รายที่ 2: ผู้ป่วยมี polyuria จึงจำเป็นต้องนอนโรงพยาบาลต่อเพื่อสังเกตอาการและปริมาณ urine output ตามคำสั่งการรักษาของแพทย์ โดยมีนัด off nasal packing ภายหลัง

รายที่ 3: ผู้ป่วยมี polyuria และ Electrolyte imbalance จึงจำเป็นต้องนอนโรงพยาบาลต่อเพื่อสังเกตอาการติดตามผล lab และปริมาณ urine output ตามคำสั่งการรักษาของแพทย์ โดยมีนัด off nasal packing ภายหลัง

รายที่ 4: ผู้ป่วยมี polyuria จึงจำเป็นต้องนอนโรงพยาบาลต่อเพื่อสังเกตอาการติดตามผล lab และปริมาณ urine output ตามคำสั่งการรักษาของแพทย์ โดยมีนัด off nasal packing ภายหลัง

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ป่วยจะมี LOS มากกว่าที่คาดไว้ แต่ผู้ป่วยทุกรายที่ได้รับการดูแลตามแนวปฏิบัติ พบว่าเกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด ได้แก่ ภาวะเลือดกำเดาไหล (Epistaxis), ภาวะเบาจืด (Diabetes insipidus) และการมองเห็นลดลงจำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0 รวมถึงเกิดการผ่าตัดซ้ำภายใน 24 ชั่วโมง (Re-operative within 24 hr.) จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0

จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการนำแนวปฏิบัติมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยโรค pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัด Endoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery สามารถทำให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่ถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพ ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้ป่วย และยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของพยาบาลผู้ดูแล อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้บุคลากรทางการแพทย์ตระหนักถึงการดูแลผู้ป่วยมากขึ้น เกิดเป็นความร่วมมือกันระหว่างสหสาขาวิชาชีพอีกด้วย

๑๐.บทเรียนที่ได้รับ:

- ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างจัดทำโครงการ: ยังมีการประชาสัมพันธ์ในการเก็บข้อมูลผู้ป่วยน้อย และระยะเวลาการเก็บข้อมูลมีจำกัด ทำให้เก็บข้อมูลผู้ป่วยได้จำนวนน้อยราย และแพทย์/พยาบาลบางส่วนยังขาดความเข้าใจในการนำแนวปฏิบัติฯไปใช้

- ข้อเสนอแนะ: ขยายระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ป่วย และเพิ่มตัวชี้วัดที่อาจมีผลกระทบที่สามารถเกิดขึ้นกับผู้ป่วยได้เพื่อนำมาสู่การพัฒนาแนวปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยได้ดีขึ้น

- สิ่งที่จะทำ:

1. พัฒนาเครือข่ายในการดูแลผู้ป่วยpituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัดEndoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery

2. จัดตั้งกลุ่มไลน์เพื่อติดตามอาการผู้ป่วย pituitary tumor ที่ได้รับการผ่าตัดEndoscopic Endonasal Transsphenoidal surgery

๑๑.การติดต่อกับทีมงาน:หอผู้ป่วยไอซียูศัลยกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ร้อยเอกหญิงพิมพ์ชนก แก้ววานิช โทรศัพท์ ๐๘๖-๕๐๖-๖๗๐๔ E-mail:phimchanok321@gmail.com

ร้อยโทหญิงณัฐธรา นพดลสกุลชัย โทรศัพท์ ๐๘๙-๘๙๖-๕๐๗๘ E-mail: mystery_in_myheart@hotmail.com